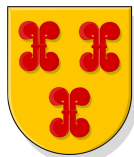
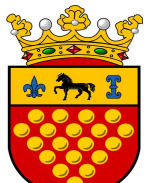
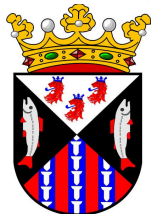
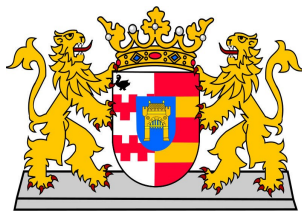

GENEALOGISCH TIJDSCHRIFT

NGV AFDELING BETUWE

AQUA VITAE

2015, 18e jaargang nr. 2

Inhoudsopgave

Colofon.....	3
Van de voorzitter.....	4
NGV afd.Betuwe bestaat 30 jaar.....	5
Lezingenprogramma najaar 2015.....	7
Communicatie met leden afgelopen half jaar.....	9
Ledenverloop in het afgelopen halfjaar.....	9
Een Bommelerwaardse bierbrouwer in mijn voorgeslacht.....	10
The American dream?.....	15
Oproep lezingen.....	19
Facebook afd.Betuwe en NGV.....	20
Oproep nieuwe redacteur Aqua Vitae.....	20
Oproep nieuwe artikelen.....	21
Onze bibliotheek.....	21
Het mysterie van Tiel.....	23
NGV- jubileum in de Betuwe.....	36

ISSN: 1879-7253

*Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is niet toegestaan.
De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteur.*

Inleveren van kopij voor 1 augustus en 1 december.

Losse tijdschriften: € 1,50 per stuk. (plus eventuele portokosten)

Nu ook digitaal aan te leveren. Als u hiervoor belangstelling heeft – u krijgt dan geen exemplaar meer over de post – dan kunt u dit aangeven aan de secretaris. E-mail NGVbetuwe@gmail.com. Reeds meer dan 50 leden gingen u voor!

U krijgt dan een link gemaald waar het pdf document van AV is op te halen. Het exemplaar bevat afbeeldingen in kleur, welke zijn uit te vergroten op uw computer en zonodig af te drukken. Ook doorzoeken gaat simpel. Wilt u een artikel op papier dan zult u dat zelf moeten printen.

Omslag: wapens van alle gemeenten in ons afdelingsgebied en van waterschap.

destillatieapparaat voor Aqua Vitae, [Hieronymus Brunschwig](#), 1512

http://en.wikipedia.org/wiki/Aqua_vitae#mediaviewer/File:Hieronymus_Brunschwig_Liber_de_arte_Distillandi_CHF_AQ13x3.jpg

NGV AFDELING BETUWE

Colofon

Voorzitter,
afgevaardigde: P.J.M. van Boheemen (Peter)
Jacob Catsstraat 3, 4041 XV Kesteren
0488-482 284 / voorzitter@betuwe.ngv.nl

Secretaris,
plv. afgevaardigde: J.H. Middelkoop (Jan)
De Hennepe 443, 4003 BE Tiel
0634 260 276 / NGVBetuwe@gmail.com

Penningmeester: F.W.J.F. Oorsprong (Ferd)
Gelderse Singel 18, 4033 KE Lienden
0645 304 148 / ferd.oorsprong@planet.nl

Lid:
Lezingen J.E.M.H. van Bronswijk (Annelies)
Molenpad 4, 4112 NZ Beusichem
j.e.m.h.v.bronswijk@tue.nl

Lid:
Public Relations W. de Kruijff (Wim)
Molenstraat 11, 4031 JS Ingen
0344 - 601861 / widek@upcmail.nl

Lid: J. Thien (Hans)
Berkenlaan 73, 6721CB Bennekom
0318- 420 203 j.thien1@chello.nl

CALS: J. Kuijntjes Joop@Kuijntjes.nl

Redactie *Aqua Vitae*: NN, Mw. M. van Beek-Montens, drs. G. van Ton

Kopij: aan het secretariaat: De Hennepe 443, 4003BE Tiel of ngvBetuwe@gmail.com

Bibliotheek: P.C. van Maanen (Peter)
Gasthuisstraat 12, 4181 AP Waardenburg
0418-651950 / betuwe@genweb.nl

Internet: <http://betuwe.ngv.nl>
Twitter: NGV_BET
Facebook: <http://tinyurl.com/mo6ewaq>

Helpdesk computergenealogie. Leden helpen elkaar:

Aldfaer	Paul Welling	tel: 0344-632 302
GensDataPro	Joop Kuijntjes	tel: 0183-699 017
Reunion	Peter van Maanen	tel: 0418-651 950

Van de voorzitter

De zomer die voorbij is als u dit stukje leest, kent haar ups en downs. Ik hoop dat u niettemin hiervan heeft kunnen genieten. Zelf heb ik weer gekampeerd. Tijdens zo'n vakantie probeer ik altijd een genealogisch moment in te bouwen, maar dit jaar is daar niet van gekomen. Onze tent stond nu in Sauerland, een gebied met een rijke mijn-bouwhistorie. Er is daar namelijk lange tijd ijzer, lood en zink gewonnen onder bijna onmenselijke omstandigheden. Daarover is nog veel terug te vinden, maar dat past helaas niet in mijn familiegeschiedenis.

De zomer heb ik ook benut om verre neven en nichten te betrekken bij het schrijven van een boek over een boerderij die dit jaar 250 jaar bestaat en bijna net zolang in de familie is. Het heeft mij enkele leuke dag-trips naar Noord-Holland opgeleverd. Tijdens de dagen met zware regenbuien heb ik natuurlijk achter de computer gezeten. Daarbij heb ik ervaring opgedaan met het kopen van scans bij archieven. Als het om een kleine hoeveelheid gaat, is dat aanzienlijk goedkoper dan een retourtje naar het betreffende archief en bovendien snel geregeld. Gratis downloaden zou natuurlijk nog prettiger zijn. Anderzijds vind ik het vragen van een bijdrage in de kosten van de scan-service niet onredelijk. Een hobby mag van mij wel iets kosten, maar de drempel moet niet bezwaarlijk worden voor degenen met een smalle beurs.

Vlak vóór de zomer heb ik onze afdeling Betuwe weer vertegenwoordigd op de Algemene Ledenvergadering van de NGV in Driebergen. Het was een prettige bijeenkomst, ondanks enkele stevige agenda

punten. In de aanloop naar dat hoofdmenu zijn zonder noemenswaardige opmerkingen de jaarverslagen voor 2014 behandeld. Daarna kwam de bestuurssamenstelling aan de orde, waarbij ons afdelingslid Ferd Oorsprong is herkozen als penningmeester. Er is afscheid genomen van Jan Netelbeek, waaraan we veel dank zijn verschuldigd voor zijn vele werk op IT-gebied. Gelukkig blijft Jan op dat gebied wel actief. Voor zijn verdiensten kreeg hij terecht de zilveren NGV-speld uitgereikt. Tegelijkertijd zijn drie nieuwe bestuursleden gekozen, waardoor het bestuur weer een behoorlijke omvang heeft. Een goed teken is dat mensen zich op eigen initiatief beschikbaar stellen. Mocht u ook belangstelling hebben: er is nog een enkele vacature.

Tot het hoofdmenu behoorden nieuwe statuten en een nieuw huishoudelijk reglement. Het Hoofdbestuur wilde deze door de ALV laten goedkeuren. Inhoudelijk waren amper bezwaren te horen, maar procedureel bleek nog het een en ander te doen. De ALV heeft daarom het Hoofdbestuur gevraagd om de ontvangen opmerkingen te verwerken en de stukken dan opnieuw te agenderen.

Vervolgens kwam een voorstel aan de orde voor een gedifferentieerd contributiesysteem. Het idee daarachter is, dat een korting op de contributie wordt verkregen als wordt afgezien van een bepaalde service. Zo zou men bijvoorbeeld korting krijgen als wordt gekozen voor een digitale in plaats van een papieren versie van Gens Nostra. Over dit ingrijpende voorstel werd verschillend gedacht. Het sprak de meerderheid wel aan, maar deze vond het voorstel te weinig onderbouwd. Het

hoofd-bestuur gaat nu de financiële risico's beter in beeld brengen. De mogelijke invoering zal daarom niet eerder dan in 2017 zijn.

Als afdelingsbestuur hebben we u toegezegd een uitje te organiseren. Een bliksemenquête op een lezingenavond leverde op, dat de voorkeur uitgaat naar een bezoek aan het Streekmuseum Baron Van Brakell in Ommeren. Dit museum is zaterdag 22 augustus officieel geopend, onder meer met de presentatie van een boek over de Baron van Brakell. Ons bezoek heeft kort daarna plaatsgevonden

en wel op vrijdag 29 augustus. Het afdelingsbestuur heeft hieraan een feestelijk tintje gegeven door het 30-jarig bestaan van de NGV-afdeling Betuwe te vieren. Het programma bood voor elk wat wils en is om die reden ook voor partners opengesteld.

Tot slot wil ik graag nog Hans Thien van harte welkom heten in het afdelingsbestuur. Graag tot ziens op de bijeenkomsten waarover u verderop in dit blad wordt geïnformeerd.

Uw voorzitter,
Peter van Boheemen

NGV afd. Betuwe bestaat 30 jaar.

In 1984 is er een tentoonstelling over genealogie gehouden in de toenmalige Tielse bibliotheek. Daaruit is de oprichting van de afd. Betuwe van de NGV op 21 september 1985 voortgevloeid. De start met 65 leden en aan het einde van het jaar 78. Van het beginnende bestuur zijn nog

twee leden 'life en kicking', de heren Wim v.d. Westeringh en Jan Hogendoorn. Bijzonder was dat alle leden van dat bestuur onderlinge familiebanden hadden in dichter of verder verleden. Hoe genealogischer kun je beginnen?

W.v.d. Westeringh, A.Pouwer, C.P.H. Soetens, A.J.G. Hogendoorn, D.G.A. Temminck

Op dit moment kent onze afdeling 181 leden en 14 bijkomende leden. De hele vereniging heeft in totaal ruim 8550 (bijk.)leden.

Genealogie is in deze 30 jaar veranderd van een uithuizige naar een thuissituatie. In 1985 had slechts 10% van de huishoudens een pc, wat in 1997 al was gegroeid tot 50%. Inmiddels gaat het om het aantal computers per huishouden. De beschikbare informatie op genealogisch gebied kwam natuurlijk nog veel later op gang. Op dit moment is dat te vergelijken met 1985. Elk archief heeft nog geen 10% van zijn beschikbare informatie digitaal beschikbaar, laat staan geïndexeerd doorzoekbaar. De NGV is helaas geen uitzondering, niettegenstaande dat daar-aan hard wordt gewerkt om bij te blijven.

Het is dit jaar toch een jubileumjaar en we zijn daarom geen uitzondering.

70 jaar bevrijding; einde WO2; einde Hitler.

80 jaar stichting Park Hoge Veluwe

100 jaar electra; oprichting Prov.

Geldersche Electriciteits Mij (PGEM)

200 jaar Koninkrijk de Nederlanden

200 jaar Slag bij Waterloo; einde Napoleon

300 jaar Porceleine Fles, Delft

400 jaar Grolsch; Proost

500 jaar Keizer Karel V komt in Brussel op de troon.

Kortom we zijn in goed gezelschap met ons jubileum.

En onze toekomst? Waarschijnlijk digitaal veel simpeler, maar biologisch een stuk ingewikkelder met al die IVF en celkern-kunstjes. Alhoewel het administratieve ook niet onderschat mag worden met twee mama's (of papa's) en achternamen van of vader of moeder. Het blijft toch puzzelen.

Dit jubileum hebben we gevierd tijdens onze excursie naar het streekmuseum Baron van Brakell op 28 augustus.

Aanwezig waren ruim 40 bezoekers, waarvan verschillende partners van leden. Mw. Joke Honders introduceerde de Baron met een video en Martin de Bruijn van het RAR gaf een lezing over kastelen en heerlijkheden in het Rivierengebied.

Aansluitend was er gelegenheid om het Boerenwagenmuseum te bekijken en/of te snuffelen in de bibliotheek en het archief van het Arend Datema Instituut van de Historische Kring Kesteren e.o. De weergoden waren ons zeer welgezind waardoor de uitvoering zeer geslaagd was. Het smaakte een ieder naar meer en vaker.

Meer informatie op onze site en de facebookpagina en op de laatste pagina met een verslag van één van onze bezoekers van de afdeling HNK.

--oOo--

*Ik reed op weg naar mijn werk vaak door het duin
op een route waar 's morgens vroeg vaak een begrafenisstoet reed
in de richting van het plaatselijk crematorium.
Op een ochtend zat ik weer eens in de file achter de begrafenisstoet.
De laatste auto van de stoet reed pal voor me
en was van een verwarmings-installatie-bedrijf.
Op de achterklep stond de tekst "voor onze klanten gaan wij door het vuur"*

Lezingenprogramma najaar 2015

De lezingen vinden plaats op de **derde** dinsdag van de maand in het Regionaal Archief Rivierenland te Tiel, adres J.S. de Jongplein 3. Hoek Papesteeg en Teisterbantlaan. Aanvang van de lezingen is zoals gebruikelijk om 20.00 uur. Zaal open om 19.30. Einde van de lezing ca. 22.00 uur en zaal sluit een half uurtje later.

15 sept	Ra-ra-ra wie ben ik: Inleiding in de foto-recherchering
20 oktober	De lotgevallen van mijn voormoederen en haar dochters
17 november	ALV en Het naamrecht vroeger en nu

Dinsdag 15 september 2015 **Ra-ra-ra wie ben ik: Inleiding in de foto-recherchering**

Het doel van foto-recherchering is, de identiteit van de persoon te bepalen. Het middel daartoe zijn de zichtbare uiterlijke kenmerken, maar ook de fotograaf en/of de locatie.

Portretfotografie is eigenlijk de voortzetting van portretschilderijen en -tekeningen, met goedkopere middelen. Het doel van portretfotografie was, net zoals in de voorafgaande eeuwen, het vastleggen of vereeuwigen, van personen.

De fotografie heeft zijn oorsprong in de eerste helft van de 19de eeuw, het was primair een chemisch proces en secundair een artistieke uiting. De eerste fotografen waren - niet verwonderlijk - apothekers, drogisten en anderen die professioneel omgang hadden met chemische stoffen.

*Afbeelding 1:
Ra, Ra, Wie ben ik*

Het fotografisch portret was van meet af aan populair, zeker toen met behulp van een negatief meerdere identieke afdrukken van dezelfde opname

konden worden gemaakt tegen voor velen een betaalbare prijs. Fotografen en fotografische ateliers concurreerden, uiteraard, op prijs maar ook met kwaliteit en artistieke. Daarom tooiden fotografen zich graag met het predicaat "Hoffotograaf" of "Fotograaf van H.M. de Koningin" maar ook als winnaar van prestigieuze prijzen en medailles of deelnemer aan (wereld) tentoonstellingen. Zeker rond het midden van de 19de eeuw hebben veel fotografen nog als (veelzeggend) vignet een palet met enkele penselen.

Om te bepalen wie op uw foto zou kunnen staan, kijken we naar (i) de ontwikkelingsfase van het studioportret, (ii) formaten, materialen en dragers, (iii) wijze van opslag in albums, (iv) kleding, klederdracht, uniform en onderscheidingstekens. Op deze wijze is vaak een datering mogelijk en komt wellicht ook informatie beschikbaar over beroep of sociaaleconomische situatie van de geportretteerde.

Na de pauze komen uw eigen oude foto's aan bod. Neem ze dus mee!

Ed van Engeland, e.van-engeland@planet.nl

Dinsdag 20 okt 2015

De lotgevallen van mijn voormoederen en haar dochters

Over het grijze verleden van mijn directe voormoederen is weinig te zeggen. Millennia lang zwierven zij door Oost- en Zuidelijk Afrika en overleefden op een dieet van vis, vogels, knollen, noten, bessen en soms wat vlees van grotere dieren (haplogroepen L3 en N). Deze leefwijze zetten zij voort in Azië (haplogroepen R, RO, HV en H).

Pas tijdens de laatste koude periode zien we haar in Europa, in de omgeving van de Pyreneeën (als haplogroep H3), nog steeds levend als nomade op wat het land en het water van nature voortbrengt. Met de globale opwarming van de aarde zo'n 10.000 jaar geleden trekken zij naar het noorden en noordwesten.

Rond 1650 is Barbara Jacobs, mijn stamgrootmoeder, een honkvaste landbouwster en handelaar in het dorp

Zeelst; een dorp dat veel later verdeeld zal worden tussen de gemeenten Eindhoven en Veldhoven. Pas in de negentiende eeuw, als nasleep van de Belgische opstand, emigreert één tak, via mijn betovergrootmoeder Johanna van Keulen (1806-1875) naar het Groningse land. Als landbouwsters begonnen, werden haar nakomelingen stedelingen in de textiel.

Mijn moeder zakte opnieuw af naar het zuiden (Nijmegen). Toen later mijn broer emigreerde naar Sub-Sahara Afrika en ik (nog steeds haplogroep H3) ging werken in Eindhoven, was de cirkel rond.

In deze lezing komen de diverse genealogische, genetische en historische gegevens aan bod, die aan het verhaal ten grondslag liggen. Een eerdere versie is opgenomen in

<http://alexandria.tue.nl/extra2/redes/bronswijk2012.pdf>

Johanna E.M.H. van Bronswijk,
j.e.m.h.v.bronswijk@tue.nl

Dinsdag 17 nov 2015

Het naamrecht vroeger en nu

De burgerlijke stand is in ons land ingevoerd door de Franse overheersers in 1811 en sindsdien een overheidstaak gebleven.

Diverse voorbeelden van geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten vanaf 1800 laten de variatie zien die voorkomt. Ook enkele Koninklijke akten komen voorbij. Aandacht verder voor hoe wij aan onze achternamen zijn gekomen.

Aan bod komen verder de huidige keuzemogelijkheid van ouders (naam vader of moeder) en de registratie van partnerschappen en huwelijken tussen twee mannen of twee vrouwen. Voorts leuke, grappige en gekke voornamen, die vooral tegenwoordig worden gegeven en hoe je je (voor)naam kunt laten wijzigen. Buitenlands naamrecht komt summier aan bod.

Wim Zondag wimzondag@hotmail.com

Wilt u informatie uitwisselen met de mensen die de lezingen geven, gebruik dan hun e-mail adres wat achter hun naam is vermeld.

--oOo--

Communicatie naar onze leden in het afgelopen halfjaar

Natuurlijk het eerste nummer van Aqua Vitae 2015 wat door problemen met PostNL pas half januari werd bezorgd.

Afgelopen voorjaar hebben we voor u lezingen georganiseerd over:

- Populatiegenealogie door Toon van Gestel.
- Computergenealogie voor dummy's door J.de Rooij en A.de Fouw
- 50 Betuwse Zouaven door Lieve Gorissen.
- Matriarchaal erfgoed: Terug via de vrouwelijke lijn door C.v.Beers

In de maanden januari t/m mei zijn er vijf Genealogische Café's gehouden in het Regionaal Archief Rivierenland. Leden en niet-leden konden daar hun vragen kwijt en werden steeds geholpen door onze

expertleden. Kom vooral langs in het najaar.

Op de facebookpagina van de afdeling Betuwe zijn 61 berichten geplaatst die betrekking hebben op genealogisch onderzoek in de Betuwe, Gelderland of overkoepelend zijn. U kunt ze allemaal teruglezen/zoeken zonder zelf een facebook pagina te hebben. Als u die wel heeft dan kunt u onze afdelingspagina op facebook 'liken' waarna u automatisch bericht krijgt als er iets nieuws op komt. Het adres is

<https://www.facebook.com/pages/NGV-Afdeling-Betuwe/146698662186948>

Van elk nieuw bericht wordt automatisch een twitter bericht gemaakt. Twittert u dan kunt u ons vinden als twitter.com/NGV_BET

--oOo--

Ledenverloop in het afgelopen halfjaar

Op 30 juni heeft de afdeling Betuwe 181 leden en 14 bijkomende leden. Dat is precies evenveel als een jaar eerder en op 1 januari dit jaar.

Er zijn echter wel leden bijgekomen en afgevallen, met verschillende redenen. In de eerste helft van dit jaar:

Overleden : dhr. Heijnen uit Haaften; dhr. Weick uit Putten; mw. Verkerk-Zuurendonk uit Breda; dhr. Reuser uit Tiel;

Opgezegd : dhr. v.d. Vaart uit Culemborg; dhr. Konings uit Assen; mw. Visser uit Culemborg;

Nieuwe leden : dhr. v.Ewijk uit Arnhem; dhr. Obdeyn uit Asch; dhr. Prins uit Ribe DK; mw. Teunissen-van Maanen uit Zetten

*weliswaar geen grafscript, maar de slogan van een Amerikaanse
Begrafenisverzekeringsmaatschappij: "Pay now, die later"*

Een Bommelerwaardse bierbrouwer in mijn voorgeslacht.

Door Gerrit van Genderen, Geldermalsen

Het dorp Well, waar de wortels van onze familie liggen, was in de achttiende eeuw een centrum van hopteelt en bierbrouwerij. Aan de bereiding van deze volksdrank hadden verschillende generaties van mijn voorgeslacht mede hun welvaart aan te danken. Zo was mijn voorvader Hermen van Genderen (1736-1804) vanaf 1761 bierbrouwer te Well. Ook diens vader Jan en grootvader Wouter hadden indirect te maken met de bereiding van deze drank. Zo was vader Jan onder meer koopman in hop en was grootvader Wouter onder meer hopteler. Twee zonen van Hermen waren herbergier en ook in zijn verdere nageslacht komen, tot in de tweede helft van de twintigste eeuw, veel herbergiers en caféhouders voor.

Afbeelding 2: Brouwerij van Hermen van Genderen aan de Dorpsstraat te Well

Stamreeks:

I. Wouter van Genderen, ged. Well 1-1-1671, landbouwer te Slijkwell, schepen en heemraad van de hoge heerlijkheid Ammerzoden, Well en Wordragen, buur- en armmeester van Well, overl. 1730, tr. Well 12-5-1700, Peterke Jandr. de Wijs, ged. Kerkwijk 23-1-167, dr. van Jan Willemsz. de Wijs, buurmeester van Delwijnen en de herbergiersdochter Lijske Sweedr. Groenevelt.

De hopteelt was een zeer arbeidsintensieve teelt en daarom werd slechts een klein gedeelte van zijn grond voor deze teelt gebruikt. Van zijn 20 ha grond was het grootste deel weiland, en verder bouwland en boomgaard.

Ongeveer ½ ha werd gebruikt voor de verbouw van hop. Omdat grotere oppervlakten teveel arbeidskrachten zouden vergen, en de teelt dan niet meer rendabel zou zijn, kwamen grotere oppervlakten per teler maar zelden voor.

Bij de boerderij van Wouter behoorde ook een hopeest (in Well esthuis genaamd) waarin de hop met behulp van een oven werd gedroogd.

In de achttiende eeuw stond bij vrijwel elke boerderij te Well zo'n hopeest, die vanwege het brandgevaar altijd op een behoorlijke afstand van het huis stond.

Wouter hield zelf trouwens ook wel van een glaasje bier, want na zijn overlijden kregen zijn kinderen in 1731 nog een restantrekening van de brouwer Peter de Leeuw voor de levering van 170 tonnen bier geleverd in de periode 1716-1730 '1.

Afbeelding 3: Huis van Jan van Genderen aan de Waaldijk te Nieuwaal, Anno 1735

II. Jan van Genderen, ged. Well 28-6-1702, landbouwer en koopman in hop te Nieuwaal '2, buurmeester ald. en schepen in de Hoge Bank van Zuilichem, overl. 1769, tr. 1727, Dirkske Timmer, geb. Gameren, dr. van Hendrik Timmer, bierbrouwer en herbergier op de Cluijt te Gameren, buurmeester van Gameren en Nieuwaal, en Willemke Staesdr. van Bijstervelt '3.

www.bankvanzuilichem.nl/lijt.php?l=3

Homepage Periodes Bronnen Contact Zie ook...

De Hoge Bank van Zuilichem | 1461 - 1525

Overzicht van 108 actes. (Veel teksten moeten en zullen nog nagezien worden.)

Afbeelding 4: Huis van Jan van Genderen aan de Waaldijk te Nieuwaal, Anno 1735

Jan was koopman in hop, waarvoor hij de afzet vooral vond bij de grote brouwerijen in de steden in het westen van het land , zoals Leiden en Haarlem, waarnaar hij de hop met beurtschepen liet vervoeren '4.

Verder had hij een boerderij van ruim 30 ha, waarop de paardenfokkerij een grote plaats innam.

Op 20-5-1761 kocht hij van de erven Willem van der Wiel een bierbrouwerij aan de Dorpsstraat in Well die zijn zoon Hermen ging exploiteren '5.

III. Hermen van Genderen, ged. Gameren 30-9-1736, bierbrouwer te Well, schepen en heemraad van de hoge heerlijkheid Ammerzoden, Well en Wordragen en buurmeester van Well, overl. 1804, tr. Well

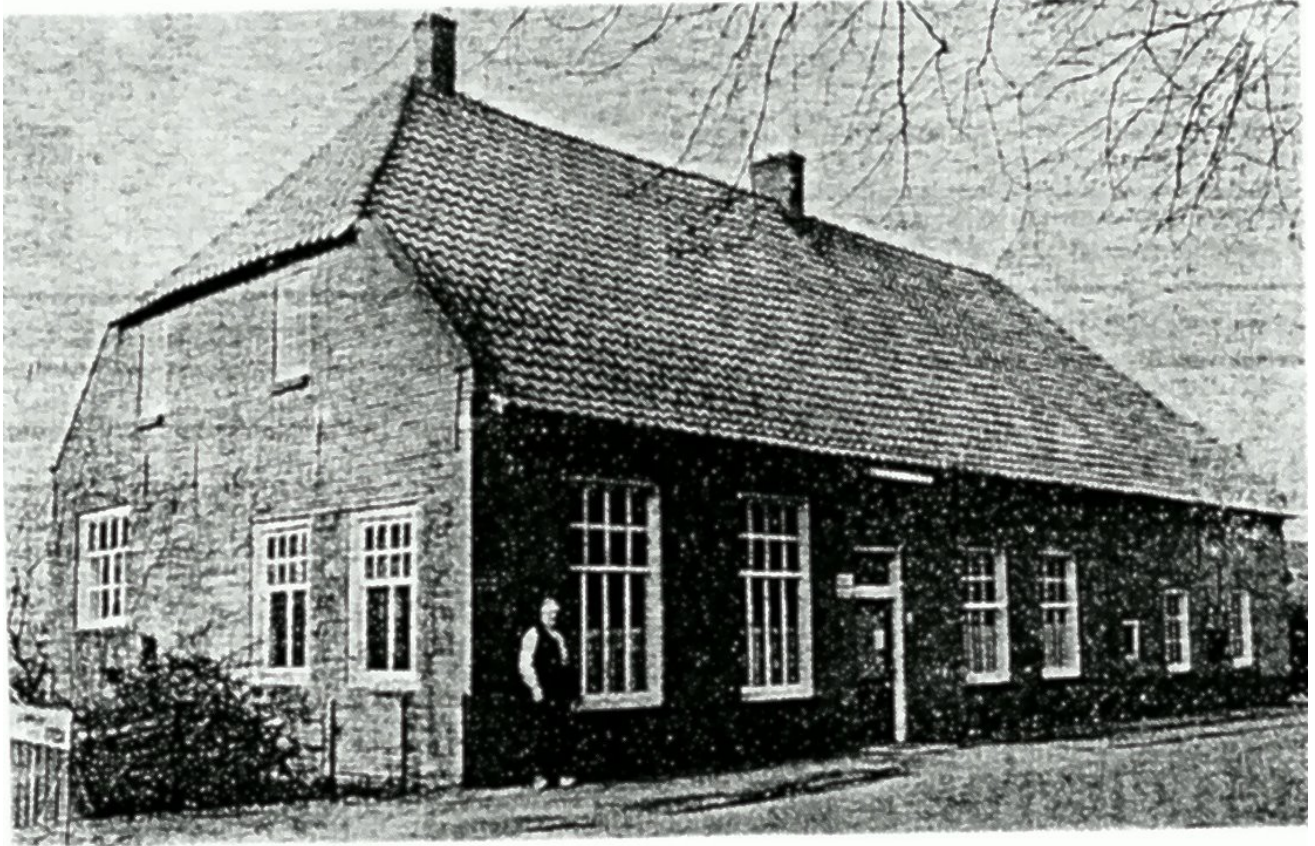
21-2-1765, Margaretha Loenen, ged. Well 9-4-1741, overl. 1793, dr. van Peter Loenen, schout en dijkgraaf van de hoge heerlijkheid Ammerzoden, Well en Wordragen en Elisabeth de Cock.

Hermen werd dus brouwer op de brouwerij, die zijn vader in 1761 kocht .

In 1784 was er een geschil tussen Hermen en zijn brouwknecht Willem de Bok: Op 8 okt. van dat jaar verklaarde Dirk van Beers, eveneens als brouwknecht bij Hermen in dienst, voor de Ammerzodense schepenbank , dat Willem voor elke vracht bier die hij naar de beneden- en binnendorpen in de Bommelerwaard bracht 4 stuivers had bedongen, maar dat Hermen vond dat hij het met 2 stuivers per vracht ook wel doen kon.

Op 2 dec. daarna verschenen Hermen en Willem op de raadkamer en hebben daar in presentie van 2 schepenen de kwestie in der minne geschikt '6.

Omstreeks 1795 bouwde Hermen een nieuwe brouwerij aan de Dorpsstraat te Well.

Afbeelding 5: De Hopwaag' te Well

Dit was de latere herberg 'de Hopwaag' die in 1969 is gesloopt. Dit pand is maar tot 1814 als brouwerij in gebruik geweest: op 31 maart van dat jaar werden onder meer de brouwketel, vaten, tonnen en wat verder tot de brouwerij diende verkocht '7.

Hermen had 2 zonen die onder meer herbergier werden , nl; Peter, ged. Well (1768-1835), landbouwer en herbergier in 'de Hopwaag', schepen, raadslid, assessor en ontvanger van de gemeente Ammerzoden.

*Gezien op de begraafplaats in Hippolytushoef, een rijmpje in het westfries met de strekking:
Ik wil maar effe zegge,
ik vind het niks om hier te legge.*

Afbeelding 6: 'De Prins van Marlburg' te Well

Nadat de brouwerij in 1814 ontmanteld werd, werd in het pand de hooi- en hopwaag ondergebracht die eerder behoorde bij de tegenovergelegen herberg 'de Prins van Marlburg' van zijn broer Elisa.

en

Elisa (1778-1837), herbergier in 'de Prins van Marlburg' te Well, koopman in granen en meel, bakker en raadslid van de gemeente Ammerzoden.

Nazaten van hem hadden te Zuilichem naast hun bakkerij en kruidenierszaak (nu supermarkt)

tot in de twintigste eeuw een herberg.

Een andere zoon, Wouter (1781-1854) was landbouwer te Sijkwell, maar zijn nageslacht exploiteerden te Wellseind, tot in de tweede helft van de twintigste eeuw, naast hun fouragehandel de herbergen 'de Prins' (thans hotel-restaurant Amadeus) en 'de Lelie'.

In de regionale kranten vinden we honderden advertenties met aankondigingen van openbare verkopen, verpachtingen e.d. in deze herbergen.

Dan was er nog een zoon Jan (1774-1858) die het in een heel andere richting zocht: na een verblijf in West-Indie werd hij burgemeester van Aarlanderveen, maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, en zo vinden we eind negentiende eeuw zijn kleinzoon Pieter Louis als eigenaar van de stombierbrouwerij 'Waldeck' te Hoogkerk bij Groningen.

haarlemsbier.blogspot.nl/2014/08/van-zeep-naar-bier-en-weer-terug-de.html

van zeep naar bier en weer terug: de bierbrouwerij te Hoogkerk

Al met al kunnen we wel stellen dat onze familie toch een bijzondere band heeft met dit geestrijke vocht en dat 'Aqua Vitae' best een passende wapenspreuk voor onze familie zou kunnen zijn.

Noten:

1. Procesdossier Peter de Leeuw ca Erven Wouter van Genderen 1731, ORA Ammerzoden.
2. Nu Waaldijk 21/21a te Nieuwaal.
3. W.H. Dingemans en W.F. Leemans: 'Timmer (Nieuwaal)' in Gens Nostra 43 (1988).
4. ORA Hoge Bank Zuilichem, inv.20 24-4-1747 en
ORA Hoge Bank Zuilichem, inv. 21 11-8-1761.
5. ORA Ammerzoden inv.258.
6. ORA Ammerzoden inv.25.
7. Notarieel arch. Ammerzoden, inv.36.

--oOo--

The American dream ?

Door Theo van Zon, Tiel

Inleiding:

Mijn naam is Theo van Zon en ik ben geboren en getogen in Tiel. Het genealogische virus waarmee ook ik besmet raakte, is gestart rond 1984. Iedereen zal tijdens zijn speurtochten in de loop der jaren zaken tegenkomen die interessanter zijn dan andere. Ook ik ben enkele van deze zaken tegengekomen.

Doordat ik al enige tijd een wat "kale" stamboom op mijn site had staan (<http://members.upc.nl/t.zon/>) kreeg ik via deze site een mailtje vanuit Salt Lake City. De afzender was ene Saara Grizzell en zij stelde zich voor als een halfzusje van Tini van Zon. Saara vroeg om informatie over Tini en hoopte dat ik deze kon verstrekken. Er is sindsdien heel wat mailverkeer tussen ons geweest. Hieruit is onderstaande "levensloop" van Tini van Zon voortgekomen.

Wie was Tini van Zon ?

Tini was een roepnaam, haar eigenlijke naam was: Clementine Lia Wilhelmina van Zon. Ze is geboren op 26 januari 1934 te Rotterdam. Haar ouders waren Hendrikus Wilhelmus van Zon, geboren op 3 juli 1897 te Hees (Nijmegen) , overleden op 29 september 1961 te Nijmegen. Henk was gehuwd met Judic Pool te Amsterdam op 9 januari 1930. Judic is geboren op 20 september 1892 te Amsterdam en overleden op 4 januari 1974 te Amersfoort. Tini's moeder Judic was een Joodse vrouw en kwam uit een gezin met nog vier broers en zes zussen. De vader van Tini was van beroep correspondent.

Afbeelding 8: Henk van Zon

Afbeelding 7: Judic Pool en Tini

Afbeelding 9: Cathrien van Zon

Tini en tante Cathrien.

Omdat Tini's moeder een Joodse was werd ze in haar kindertijd tijdens de oorlog ondergebracht bij een tante van haar. Deze tante woonde in Nijmegen en haar naam was Catharina Clementine (Cathrien) van Zon. (*15-12-1892, + 4-9-1979) Tini's ouders schijnen tijdig het land verlaten te hebben en de bezettingstijd in Zuid-Afrika te hebben doorgebracht. (bron: Saara)

Toen de oorlog afgelopen was bleef Tini bij haar tante wonen in Nijmegen. Deze tante Cathrien was vrij populair, ook bij andere nichtjes van haar. Dit is mij duidelijk geworden nadat ik ook met zo'n ander nichtje contact heb gehad. (Yvonneke Koezen -van Zon uit Den Haag, geb. 13-5-1935 te Gombong NI)

Deze tante Cathrien had een eigen huisje in Nijmegen en bij haar dood in 1979 werden ook de nazaten van Tini in de Verenigde Staten niet vergeten. Ze kregen ieder een aanzienlijk bedrag overgemaakt. (bron: Saara)

Ontmoeting met Tini's eerste echtgenoot.

Tini leerde in 1953 een Amerikaanse militair kennen in Amsterdam. Het ging om Briten Millet Terry, geboren op 13-10-1931 te Cedar City, Utah. Briten was een verpleger bij de US Airforce in het toenmalige West-Duitsland. Zijn ouders waren James Arthur Terry en Emiline Sylvania Millet uit Rockville, Utah. Briten is overleden op 30-9-2004 te Bountiful, Utah. (drankmisbruik) Briten was een Mormoon.

Dat Tini het met haar vriend goed kon vinden bewijst het huwelijk tussen de twee op 17-6-1954 te Amsterdam. Inmiddels had Tini ook besloten met Briten mee te gaan naar Utah, USA.

Afbeelding 10: Tini en Briten tijdens hun huwelijk te Amsterdam

Tini is samen met haar echtgenoot vanuit Bremerhaven met het schip de "General Maurice Rose" naar Amerika vertrokken op 18 maart 1955. Ze kwamen aan op Ellis Island te New York.

Briten werd met groot verlof uit de dienst ontslagen in Camp Kilmer te New Jersey en vertrok met zijn echtgenote naar Rockville, Utah. Op 1 december 1956 werd hun eerste kind Yvette geboren te Rockville, Utah. Op 7 december 1956 huwden ze nogmaals voor de kerk te Parowan, Utah. In ieder geval is Tini rond juni 1957 samen met haar kind Yvette nog eenmaal in Nederland geweest. Op 26 juni van dat jaar komt ze opnieuw aan in New York met een vlucht van Pan American Airways. Op 14 oktober 1958 werd hun tweede kind geboren, Gordon, te Cedar City, Utah. Op dat moment woonden ze nog steeds te Rockville, Utah.

Scheiding

Volgens de informatie die ik kreeg van Saara uit Salt Lake City was het huwelijk tussen Briten en Tini zeer slecht. Briten was een alcoholist en drugsverslaafde en bleek Tini regelmatig te mishandelen en te bedriegen. In het jaar 1962 bleek er een definitieve breuk te ontstaan en Tini verliet het gezin. Volgens Saara, die haar informatie haalde bij haar moeder, Carol Lyn Sproul, de 2^e vrouw van Briten, kreeg Tini haar kinderen niet mee en mocht ze die ook niet meer zien. In de jaren die volgden probeerde Tini steeds weer contact te zoeken met haar kinderen via hun stiefmoeder Carol. Deze vertelde haar dochter Saara dat ze geen contact bewerkstelligde omdat ze bang was voor haar man Briten. Achteraf heeft ze daar grote spijt van gekregen aldus Saara. Tini heeft verschillende keren geld overgemaakt naar Briten met het verzoek foto's van haar kinderen op te sturen. Dit is echter nooit gebeurd.

Briten krijgt met zijn vrouw Carol een tweeling, Saara en James Scot. Ook dit huwelijk hield niet lang stand. In 1966 gingen Briten en Carol uit elkaar. Ook nu werden de kinderen bij de vader gehouden. Saara, wiens eigenlijke naam Christi Anna was voordat ze deze veranderde, heeft uit deze periode veel te danken gehad aan zowel Gordon als aan Tini. Ze vertelde dat hun vader regelmatig zijn kinderen mishandelde maar dat zij en haar broer Scot altijd in bescherming werden genomen door Tini en haar broer Gordon.

Bovenstaande is voor haar ook de reden om te onderzoeken waar de moeder (Tini) van haar halfzus en halfbroer is gebleven. Ze ziet dat als een soort van tegenprestatie.

THE STATE OF UTAH,
COUNTY OF IRON

MARRIAGE LICENSE

License No. 955

To Any Person Legally Authorized to Solemnize Marriage, Greeting:

You Are Hereby Authorized to Join in Holy Matrimony

Mr. Briten M. Terry of Rockville in the County of Washington and State of Utah, of the age of 25 years, and
 Mrs. Clementina L. W. Terry of Rockville in the County of Washington and State of Utah, of the age of 22 years.

WITNESS my hand as Clerk of the District Court and the Seal of said Court hereto affixed at my office in Parowan City, in said County, this 7th day of December A. D., 1956.

W. Clair Rowley
Clerk of the District Court.

By _____ Deputy.

STATE OF UTAH, }
County of Iron } ss.

I HEREBY CERTIFY that on the 7th day of December in the year of our Lord one thousand nine hundred and Fifty-six at Parowan in said County, I, the undersigned, a Justice of the Peace

Briten M. Terry did join in the Holy Bonds of Matrimony, according to Law, State of Utah, and Mrs. Clementina L. W. Terry of the County of Washington, State of Utah. The nature of the ceremony was according to the Laws of the State of Utah, and was a present mutual agreement of marriage between the parties for all time. WE WERE MARRIED AS STATED IN THIS CERTIFICATE, AND ARE NOW HUSBAND AND WIFE.

Signed, Briten M. Terry GROOM.
 Signed, Clementina L. W. Terry BRIDE.
 In THE PRESENCE OF William R. Birch WITNESSES.
Mae N. Bentley WITNESS. Justice of the Peace

Filed December 8, 1956, by W. Clair Rowley, Clerk.

Afbeelding 11: Huwelijksakte uit Parowan

Tini's kinderen hebben vanaf hun vroege jeugd nooit meer iets van hun moeder vernomen. Familieleden in Amerika vertelden verhalen als dat ze aan nierfalen was overleden. Een contact naar Nederland zou als doodsoorzaak een auto ongeluk naar voren hebben gebracht. Niets van dit alles is waar.

Waar bleef Tini ?

Hoewel ik via contacten in de familie heb proberen te achterhalen of iemand wist waar Tini was gebleven, kreeg ik in

Nederland weinig informatie hierover. Haar nichtje Yvonneke uit Den Haag vertelde dat ze bij de begrafenis van de vader van Tini in 1961 aan Tini's moeder vroeg hoe het met haar dochter in de USA ging. Tini's moeder reageerde echter kortaf met de mededeling dat Tini was overleden ten gevolge van een auto ongeluk. Ze wilde er echter verder niet over praten. In de familie was echter wel bekend dat Tini regelmatig brieven naar haar ouders had gestuurd waarin ze om geld vroeg. Of aan deze verzoeken werd voldaan is mij niet bekend.

In de USA kwam Saara echter een stuk verder waaruit bleek dat er van een auto ongeluk geen sprake was.

Saara zocht via connecties van de Mormoonse kerk en kwam er achter dat Tini opnieuw was gehuwd met ene Edward B. Usonis uit Sandusky, Ohio. Er is verder weinig bekend over dit huwelijk, alleen dat er geen kinderen uit dit huwelijk zijn geboren.

Met Tini is het niet bepaald goed afgelopen, ze pleegde zelfmoord in een hotel in Mifflin, Richland County, Ohio op een kamer in het Holiday Inn hotel aldaar. Ze is begraven op het Mansfield Memorial Park. (overleden op 20 mei 1966, 32 jaar oud)

Afbeelding 12: Clementina L. Usonis

**OHIO DEPARTMENT OF HEALTH
DIVISION OF VITAL STATISTICS
CERTIFICATE OF DEATH**

Reg. Dist. No. 70 State File No. 047745
 Primary Reg. Dist. No. 7000 Registrar's No. 405

1. PLACE OF DEATH a. COUNTY <u>Richland</u>		2. USUAL RESIDENCE (Where deceased lived, if institution: Residence before admission) a. STATE <u>Ohio</u> b. COUNTY <u>Fair</u>	
b. CITY, VILLAGE, OR LOCATION <u>Mifflin Twp</u>		c. CITY, VILLAGE, OR LOCATION <u>Sandusky</u>	
d. NAME OF HOSPITAL OR INSTITUTION (If not in hospital or institution, give street address) <u>Holiday Inn</u>		d. STREET ADDRESS <u>515 Guseway Dr.</u>	
e. IS PLACE OF DEATH INSIDE CITY LIMITS? YES ☐ NO ☒		e. IS RESIDENCE INSIDE CITY LIMITS? YES ☒ NO ☐	
3. NAME OF DECEASED (TYPE OR PRINT) First <u>Clementina</u> Middle <u>Usonis</u> Last <u>Usonis</u>		4. DATE OF DEATH Month <u>May</u> Day <u>20</u> Year <u>1966</u>	
5. SEX <u>Female</u>	6. COLOR OR RACE <u>White</u>	7. MARRIED ☒ NEVER MARRIED ☐ WIDOWED ☐ DIVORCED ☐	8. DATE OF BIRTH <u>1-26-35</u>
10a. USUAL OCCUPATION (Give kind of work done during most of working life, even if retired) <u>Housewife</u>		10b. KIND OF BUSINESS OR INDUSTRY <u>Home</u>	11. BIRTHPLACE (State or foreign country) <u>Holland</u>
13. FATHER'S NAME		14. MOTHER'S MAIDEN NAME	
15. WAS DECEASED EVER IN U. S. ARMED FORCES? (Yes, no, or unknown) (If yes, give year or dates of service) <u>No</u>		16. SOCIAL SECURITY NO.	
18. CAUSE OF DEATH [Enter only one cause per line for (a), (b), and (c).] PART I. DEATH WAS CAUSED BY IMMEDIATE CAUSE for: <u>overdose second intoxication</u> Conditions, if any which gave rise to above cause (a), stating the underlying cause last: DUE TO (b) <u>self-administration</u> DUE TO (c) <u>(9702)</u>		17. INFORMANT'S NAME <u>Edward B. Usonis</u> Address	
20a. ACCIDENT ☐ SUICIDE ☒ HOMICIDE ☐		20b. DESCRIBE HOW INJURY OCCURRED. (Enter nature of injury in Part I or Part II of item 18.)	
20c. TIME OF INJURY Hour <u>Hour</u> Month <u>Month</u> Day <u>Day</u> Year <u>Year</u>		20d. INJURY OCCURRED WHILE AT WORK ☐ NOT WHILE AT WORK ☐	
20e. PLACE OF INJURY (e. g., in or about home, farm, factory, street, office bldg., etc.)		20f. CITY, VILLAGE, OR LOCATION COUNTY STATE	
21. Attended the deceased from <u>10-11 P.M.</u> on the date stated in 4, and to the best of my knowledge, from the causes stated.			
22a. SIGNATURE <u>Edward B. Usonis M.D.</u>		22b. ADDRESS <u>Cosener Pt Ct</u>	
22c. DATE SIGNED <u>5/26/66</u>		23. NAME OF CEMETERY OR CREMATORY <u>Memorial Park</u>	
23a. BURIAL, CREMATION, (Specify) <u>Burial</u>		23b. DATE <u>5-27-66</u>	
24. NAME OF EMBALMER <u>Deiger-Herlihy</u>		25. FUNERAL DIRECTOR'S SIGNATURE <u>Paul Herlihy</u>	
26. FUNERAL FIRM AND ADDRESS (STREET NO.) <u>Deiger-Herlihy 173 P.A.W.</u>		25. FUNERAL DIRECTOR'S SIGNATURE (CITY) (STATE) <u>Mansfield Ohio</u>	
27. DATE REC'D BY LOCAL REG. <u>5/27/66</u>		28. REGISTRAR'S SIGNATURE <u>Lester Rust</u>	
29. DATE REC'D BY SUB-REGISTRAR		30. SUB-REGISTRAR'S SIGNATURE	

Afbeelding 13: Overlijdensakte

Als we Tini's leven nagaan kan men concluderen dat vooral haar jeugd bij tante Cathrien een gelukkige tijd voor haar is geweest. Het tweede deel van haar leven in Amerika is uitgelopen op een ramp. Waarom ze nooit terugkeerde naar Nederland is mij een raadsel. Haar tante leefde toen nog en ook haar moeder stierf pas in 1974. Dit schrijven is vooral voortgekomen om een nazaat van de stamboom van Zon niet zomaar "spoorloos" te laten verdwijnen.

Een lang en gelukkig leven is anders.

--oOo--

Oproep lezingen

Indien u kennis heeft of krijgt van een lezing, die ook voor andere leden van de afdeling Betuwe interessant zou kunnen zijn. Aarzel dan niet en geef die informatie door aan de secretaris op e-mail adres NGVbetuwe@gmail.com

--oOo--

Facebook Afd.Betuwe en NGV

Om een facebookpagina te volgen hoeft u zelf geen eigen pagina te bezitten. Dus u hoeft Facebook geen gegevens te verstrekken. Gewoon in Google intikken 'facebook' en 'afdeling betuwe' en u kunt zo naar onze pagina toe. Ongeveer drie nieuwe berichten verschijnen er per week. Maar ze blijven staan, dus u kunt ook eens per maand gaan kijken. Van degenen die wel een eigen pagina op facebook hebben, zijn er al 115 geweest die onze pagina de moeite waard vonden (ze hebben hem 'geliked'). 40% daarvan is vrouw en 100 komen er uit Nederland. Maar Spanje, Ierland, UK en Australië behoren ook tot de landen waar bezoekers zitten. Net als Zwitserland, USA, België en Duitsland. Het bericht met de meeste aandacht trok ruim 160 kijkers.

Facebook NGV

Sinds oktober heeft de NGV ook een facebook pagina opgestart. Met ruim 8000 leden krijg je natuurlijk wat meer 'Likes'. Die hebben de 200 nu al overschreden. Als bij Googlen alleen facebook en NGV worden ingegeven, dan ziet u alle afdelingen die een facebook pagina hebben inclusief die van de NGV. (maar ook die van de Nederlandse Gymnastiek Vereniging). De rechtstreekse link is <https://www.facebook.com/genealogie.ngv>
Hier verschijnen ca. 10 artikelen per week op deze pagina.

--oOo--

Oproep Nieuwe Redacteur Aqua Vitae

Onze nieuw gevonden hoofdredacteur van Aqua Vitae heeft zich, helaas, voor de realisatie van deze editie, moeten terugtrekken en dit nummer is samengesteld door de secretaris.

Als secretaris zou ik me willen tot die taak willen beperken, tenslotte ben ik ook maar een vrijwilliger die helpt onze vereniging draaiend te houden. Daarom zijn we op zoek naar nog een vrijwilliger die deze redactietaak op zich wil nemen. Een aantal mensen hebben zich aangemeld om als mede redacteur op te treden. Alleen hoeft u het dus niet te doen.

De volgende editie van AV moet in december van 2015 worden samengesteld. U krijgt dus alle tijd om u in te werken. Daarvoor staan zowel Joop Kuijntjes als Jan Middelkoop garant.

--oOo--

Oproep nieuwe artikelen

In deze editie de verhalen van twee nieuwe schrijvers. Ze hebben op mijn verzoek gereageerd en geprobeerd een – voor u – interessant verhaal op papier te zetten. Aan alle anderen de uitdaging ook eens wat te proberen.

Voor de volgende edities van Aqua Vitae willen we graag over nieuwe artikelen beschikken. Het hoeft geen verhaal van zes pagina's te zijn, één of twee is ook prima.

Ook een leuke vondst of een Betuwse kwartierstaat is prima. Als u het instuurt voor november 2015 kunnen we het misschien meenemen in de eerste 2016 editie.

Wilt u een opstapje? Kijk dan eens op de omslag: de wapens van alle gemeenten in ons afdelingsgebied:

- Welke wapens komen er voor bij uw Betuwse voorouders.
- En het stoken van Aqua Vitae: komen er Betuwse brouwers voor in uw kwartierstaat? Of zijn het allemaal tappers?
- Maar ook een leuke, onverwachte vondst kan een artikel van één of twee pagina's opleveren.

Stuur naar e-mail ngvBetuwe@gmail.com

--000--

Onze bibliotheek

door Peter van Maanen

Een samenvatting van het laatste nieuws omtrent onze bibliotheek.

Aanwinsten

Met dank aan vrijgevege leden kon de bibliotheek uitgebreid worden met enkele interessante werken.

- 203 Zoeklicht Kwartier van Nijmegen [1] *Kwartier van Nijmegen (1985)*
- 204 Zoeklicht 2000 [1] *Kwartier van Nijmegen (2000)*
- 371 Historische Atlas van het Rivierenland [3]
Martin de Bruijn & Sil van Doornmalen / RAR (2014)
- 384 Das Geschlecht Peicke, Auf urkundlichen Forschungen beruhend [3]
C. Peicke (1913)
- 430 Terugblik. Macht en Onmacht, Betuwse bestuurders tussen 1500 en 1917 [4]
Jaarboek Stichting Tabula Batavorum Opheusden (2014)
- 434 Door allen Voor allen. Het Groene Kruis Kesteren, Lede en Oudewaard 1914-2014 [4] *Peter J.M. van Boheemen (2014)*
NB. een beschrijving van dit boek is gepubliceerd in Gens Nostra 2015, nr. 3, pag. 129.
- 1120 Vereniging Gelre. Bijdragen en Mededelingen. Edities 2009 t/m 2012.

Deze boeken zijn geschonken door :

1. Rob ten Ham
2. Jan Taat
3. Hans van de Griend
4. Peter van Boheemen.

Boekenmarkt op bijeenkomsten

Via diverse kanalen zijn er boeken ontvangen die niet plaatsbaar zijn in de bibliotheek omdat ze niet de regio van onze afdeling of genealogie betreffen. Bij elkaar gaat om meerdere dozen. De komende bijeenkomsten zal telkens een selectie worden uitgesteld en kunt u (soms tegen een kleine vergoeding) deze boeken krijgen of aanschaffen.

Uitbreiding van de collectie

Omdat de aanwinsten alle gedoneerd zijn, en er in de afgelopen periode regelmatig boeken zijn uitgeleend (en soms verkocht), heeft de bibliotheek voldoende in kas om nieuwe werken aan te schaffen. Daarvoor is al e.e.a. gepland.

Mocht u suggesties hebben dan kunt u ze per email toesturen opdat ze in overweging kunnen worden genomen.

Indien u een boek of periodiek heeft dat u zou willen doneren dan is dat uiteraard ook zeer welkom.

Lenen

Het complete overzicht van de collectie van de bibliotheek kunt u vinden op <http://www.ngv.nl/wwwBET/homepage.php?action=Bibliotheek>

Om een boek te lenen kunt u een e-mail versturen naar betuwe@genweb.nl, of bellen naar 0418-651950.

--oOo--

Op de begraafplaats van Haren:

*Hier ligt Jan Bakker
Hij wordt niet meer wakker.*

In Niedorp

*Maertjen Kasterkoms leijt hieronder
Bij velen is sij tot een wonder
Maagt, Bruijt en vrou in dagen tweemaal acht
Soo is haar lijck alhier ter aard gebracht
Obut den 24 November 1669*

Het mysterie van Tiel.

Door: Paul Welling, Tiel

Met zijn brief van 9 maart 1840 aan Willem I, Koning der Nederlanden, begint een omvangrijke, vier jaar durende correspondentie tussen enerzijds Adriaan van Haeften (1766-1848) en zijn zoon Johan en anderzijds de Koning en de Hoge Raad van Adel.

In zijn eerste brief geeft Van Haeften aan af te stammen van het oud adellijke geslacht Van Haeften, dat al eeuwen als Riddermatig bekend is in de lage landen en dat hij desgewenst bereid is de genealogie van het geslacht en andere bewijsstukken over te leggen. Van Haeften neemt de vrijheid zich tot Zijne Majesteit te wenden

...met eerbiedig verzoek hem suppliant als zodanig in den Nederlandschen Adelstand te willen erkennen met den aan dat geslacht competerende titel van Baron.⁶⁴

Van Haeften zal gemotiveerd zijn het verzoek in te dienen door de erkenning waren als "Barones" bij de Koninklijk Besluiten nr. 11 en nr. 12 van 17 oktober 1822 van verschillende, verre, vrouwelijke familieleden van hem. Deze dames stammen onomstotelijk in linea recta af van de riddermatige familie van Haeften uit de Middeleeuwen.

Het betrof allereerst Arnolda Margaretha Mackay (1771-1849), vrijvrouw van Blitterswijk en Wansum (Limburg) en weduwe van Barthold de Cocq van Haeften

Afbeelding 14: Wapen van echtgenote en dochters van Barthold de Cocq van Haeften

(1755-1808) en haar dochters Anna Ursulina (1790-1877), Ursulina Phillipina (1794-1881), Margriet Bartholde (1802-1850) en Constantia Louisa Arnoldina (1802-1857). Het betreffende diploma werd op 10 november 1823 afgegeven. Echtgenote en dochters van wijlen Barthold de Cocq van Haeften kregen het recht het onderstaande wapen te voeren.

Op dezelfde datum, nu bij KB. Nr. 12, werden de vier dochters van Reinier van Haeften (1729-1800), een oom van genoemde Barthold de Cocq van Haeften, eveneens erkend als "Barones". De dochters van Reinier van Haeften waren Anna Margriet (1782-1844), Cennie Henriëtte Margriet (1783-

1825), Charlotte Urseline (1784-1823) en Victoire Sophie (1789-1825). Ook zij ontvingen het diploma op 10 november 1823.

⁶⁴

Brief van Adriaan van Haeften aan den Koning, d.d. 9 maart 1840

Bij de Koninklijke Besluiten van 3 februari 1823 (de weduwe) en van 10 februari 1823 (de nichten) verkregen de dames vrijstelling van betaling van de bijbehorende kosten.⁶⁵

Zowel de dochters van Reinier van Haeften als haar nichten en de echtgenote van Barthold de Cocq van Haeften werden als “Barones” erkend vanwege de grote verdiensten van de beide mannen voor het land. Reinier vertegenwoordigde het land aan de hoven van Lissabon (1763-1769), Stockholm (1769-1777), Constantinopel (1778-1784) en Wenen (1786-1797). Barthold verdiende zijn sporen vooral als ambtman, heemraad en dijkgraaf van de Tieler- en Bommelerwaard. Hij noemde zich, in navolging van zijn vader, Johan Walraven (1722-1782) “De Cocq” van Haeften naar zijn overgrootmoeder van vaderszijde, t.w. Adriana Maria de Cocq van Delwijnen (1653-1709). Daarmee gaf hij te kennen af te stammen van de machtige heren van Weerdenburgh en stamvader Rudolf de Cocq (1215-1283).⁶⁶

Afbeelding 15: Wapen van de dochters van Reinier van Haeften

Kopieën bewaard

Keren we terug naar de aanvraag van Adriaan van Haeften. Handgeschreven kopieën van de meeste correspondentie tussen hem en de koning en de Hoge Raad van Adel zijn bewaard gebleven en thans in bezit van Jonkheer Allard van Haeften in Amsterdam, die 5^e graads verwant is met Adriaan van Haeften. Kopieën van de correspondentie komen tevens voor in een driedelig boekwerk met genealogische aantekeningen van het geslacht Van Haeften, dat J.M. Lion⁶⁷ maakte in 1889. Hoewel Van Haeften als reden voor zijn verzoek om erkenning in de adelstand alleen zijn afkomst noemt, besluit de Hoge Raad van Adel in de vergadering van 17 maart 1840 hem uit te nodigen een genealogie en bijbehorende stukken in te sturen die zijn afkomst moeten bewijzen

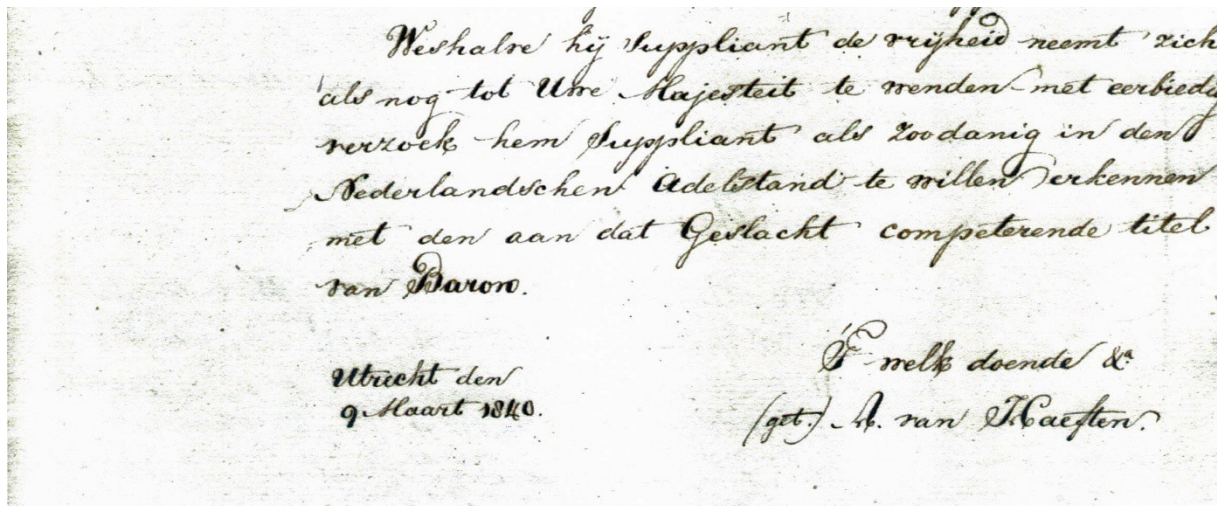
*...met bijvoeging van alle zodanige verdere stukken als hij zal vernemen, dat tot staving van deszelfs verzoek om erkenning in de Nederlandschen Adelstand met den titel van Baron, zullen kunnen dienstig en nodig zijn.....*⁶⁸

⁶⁵ Wapenregister van de Nederlandse Adel, 2014

⁶⁶ J.H.G.J. van Heeswijk, De ambtmannie of het ambtmanschap, Tussen Voorn en Loevestein, 1969

⁶⁷ J.M. Lion (1856-1899) was genealoog en heraldicus

⁶⁸ Extract uit het Verbaal van het verhandelde ter vergadering van den Hoge Raad van Adel, d.d. 17 maart 1840

Afbeelding 16: deel van brief van Adriaan van Haefsten van 9 maart 1840

Ruim 14 dagen later voldoet Van Haefsten, naar zijn mening, aan de eisen van de Hoge Raad van Adel door de benodigde stukken op te sturen met daarbij een door hem getekende lijst van die stukken.⁶⁹ In die lijst vermeldt hij, dat door de omvang van zijn familie en het vertrek van enigen naar Ned. Oost-Indië originele schepenakten verloren zijn gegaan en dat hij zijn toevlucht heeft moeten nemen tot minuten⁷⁰ en handschriften, over de echtheid waarvan geen twijfel bestaat. Van Haefsten wil met deze stukken duidelijk maken, dat Johan Jansz. de Craen van Haefsten, geboren in Meteren in 1588, in rechte lijn verwant is met de adellijke Betuwse familie van Haefsten en dat hijzelf weer in rechte lijn afstamt van Johan Jansz. de Craen van Haefsten.

Uit Indië naar Nederland

Voordat we verder gaan met de behandeling van het verzoek van Adriaan van Haefsten om erkend te worden in de adelstand, verdiepen we ons eerst in zijn persoon.

Wie was hij? Uit wat voor gezin kwam hij? Wat deed hij? Waardoor meende hij in aanmerking te komen voor een adellijke titel?

Adriaan van Haefsten werd op 9 januari 1766 in Batavia, Ned. Indië, geboren als oudste, nog levende zoon van Adriaan van Haefsten (1736-1776) en de Noorse Maria Barbara Krag genaamd Scharken. Vader Adriaan en Maria Barbara Krag (1741-1771) hadden al eerder een zoon gehad, maar die overleed in 1763 op tweejarige leeftijd. Na onze Adriaan kregen zijn ouders nog drie dochters, van wie er echter ook twee op jeugdige leeftijd overleden.

Vader Adriaan was, samen met diens ouders, op 5 april 1750 als cadet van de Marine op het schip Langewijk naar Batavia vertrokken en kwam daar aan op 30 oktober aan. Hij was daar aanvankelijk als onderkoopman (1755) en later als koopman (1774) in dienst van de VOC actief. In de jaren 1766-1774 verdiende hij de kost als boekhouder, secretaris en pandbewaarder van de Bank van Lening in Batavia.

⁶⁹ Brief van Adriaan van Haefsten aan de Hoge Raad van Adel, d.d. 3 april 1840

⁷⁰ Een **minuut** is een ambtelijk stuk, dat de vrijwel vastgestelde versie van een document bevat, op basis waarvan de uitgaande versie wordt opgemaakt. Een authentieke akte wordt ook "in minuut" opgemaakt.

De kleine Adriaan werd drie dagen na zijn geboorte gedoopt in de Hervormde Kerk van Batavia.⁷¹ In 1771, hij was toen vijf jaar oud, stuurden zijn ouders hem terug naar Nederland. Daar zou hij meer kansen hebben dan in Batavia. Zeker, nadat in het gezin in hetzelfde jaar het noodlot had toegeslagen: kort na elkaar waren Adriaans beide jongere zusjes overleden. In Nederland zou oudoom Nicolaas van Haeften⁷² zich over Adriaan ontfermen, terwijl een andere oud oom, Laurens Grothe, ook teruggekeerd uit Indië, de voogdij van de kleine jongen op zich nam.

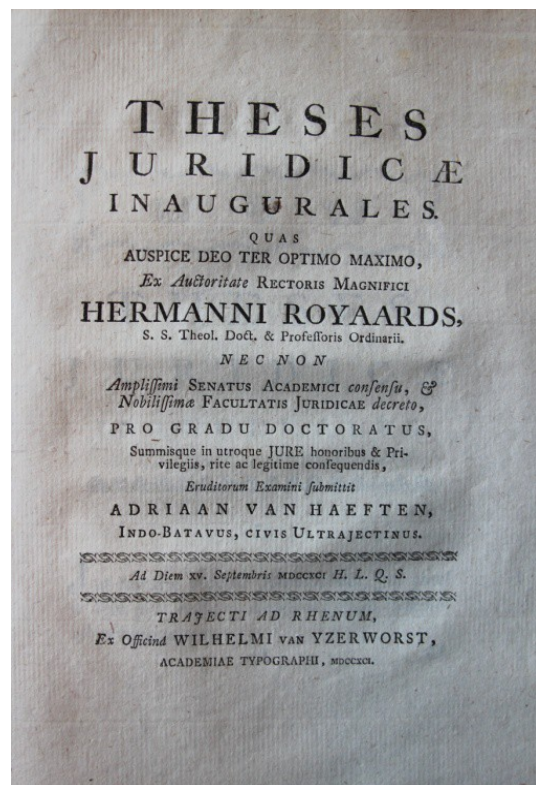
Adriaan vertrok op 6 november 1771 met de in 1757 voor de Amsterdamse Kamer van de VOC gebouwde “Vrouwe Geertruida” uit Batavia. Tijdens de reis naar Amsterdam hield kapitein Willem Vos van Overstraten een toezien oog op de kleine jongen. Op 30 mei 1772 kwam de “Vrouwe Geertruida” aan in Amsterdam.⁷³

Het gezin van Adriaan van Haeften

Adriaan bracht zijn jeugd door in Utrecht, waar oudoom Nicolaas woonde. In 1781 verliet hij het gymnasium (Latijnse School). Ter gelegenheid daarvan hield hij voor zijn klasgenoten een voordracht over juridische aangelegenheden.⁷⁴ Hij vervolgde zijn opleiding aan de Universiteit van Utrecht, waar hij, in lijn met de familietraditie, rechten ging studeren. Hij sloot zijn studie af op 15 september 1791 met de verdediging van zijn proefschrift. Zijn promotor was prof. Herman Royaards. Hij was nu Meester in de rechten.

Tijdens zijn studie had Adriaan al verkering gekregen met Catharina Ida Constantia Goldbach (1770-1836). Zij was de dochter van Daniël Goldbach, die predikant van Maurik van 1760 tot 1772. Op zondag 18 februari 1770 vond haar doopplechtigheid plaats

Twee weken na het afsluiten van zijn studie trad Adriaan in het huwelijk met Catharina. Op 29 september 1791 waren ten overstaan van de Utrechtse notaris J. Klemme de huwelijksvoorwaarden opgesteld. Het kerkelijke huwelijk werd op 17 oktober 1791 voltrokken in de Domkerk door dominee J.H. Hacke uit Amersfoort, die met Adriaans zus Johanna Cornelia getrouwd was.

Afbeelding 17: Titelpagina van het Proefschrift van Adriaan van Haeften

⁷¹ Hollands Doopboek van Batavia

⁷² Zie: P.A. Welling, Nicolaas van Haeften, handelaar in waardepapieren, Aqua Vitae, 2010, 13^e jaargang nr. 1, pag.

22

⁷³ <http://www.vocsite.nl/schepen/detail.html?id=10357>

⁷⁴ stukken in het archief van A.C. van Haeften te Den Haag

Binnen een jaar kwam het eerste kind van Adriaan en Catharina ter wereld, een dochter, die de naam Ida Maria (1792-1819) kreeg. Na haar volgden nog vijf dochters. Vier van hen, t.w. Adriana Catharina Ida Constantia (1794-1822), Geertruyda Margaretha (1795-1868), Johanna Wilhelmina Gerarda (1798-1881) en Adriana Aletta (1799-1847) bleven ongehuwd. Alleen Jacoba Sara (1796-1839) trad in het huwelijk, en wel met Cornelis Johannes van Heusden (1792-1872), die President was van het provinciaal gerechtshof van Noord Brabant in Breda.

Pas in 1800 werd de eerste van negen zonen geboren. Hij kreeg de naam van zijn vader, Adriaan (1800-1860) en zou, net als zijn broer Gerrit (1811-1876), bij de belastingdienst carrière maken op vergelijkbare wijze als zijn vader. Van de andere zeven zonen stierf Nicolaas in 1808 op éénjarige leeftijd, terwijl Daniël (1801-1869) en Johan (1809-1863) officier in het leger werden, Anne Bregittus⁷⁵ (1802-1874) en Jacob (1804-1844)

Afbeelding 18: Jacob van Haeften

carrière maakten bij de Marine, Petrus Adrianus (1805-1866) notaris werd en David Johan (1814-1890) tenslotte in zijn levensonderhoud voorzorg als predikant. Adriaan liet van veel van zijn kinderen medaillons maken met hun portretjes.

Montfoort

Van Haeften begon zijn ambtelijke carrière in 1791 als schout en secretarisbode in Rijnsaterswoude. Hij ging daar wonen in het huis, dat hij van zijn voorganger kocht.⁷⁶ Na twee jaar verkocht hij het huis aan de Amsterdamse predikant Anthonius Kuypers en vestigde zich met zijn gezin in Montfoort, waar hij aanvankelijk als schout en gemeentesecretaris werkzaam was. Een jaar later, in 1794, werd hij beëdigd als notaris van Montfoort. De eed daartoe legde hij af voor het Hof van Utrecht, volgens het daarvan opgemaakte proces-verbaal.⁷⁷ Hij bekleedde die functie tot 1810. In Montfoort kocht Van Haeften een huis met een omvangrijke tuin aan het Klauwwerk. Enkele jaren later, hij was toen een machtig man in Montfoort, kon hij de tuin van de burenen aan zijn eigen grond toevoegen. In 1803 bemachtigde hij een tweede huis aan de Achterdijk. Om te voorzien in zijn luxe leven met veel kinderen deed hij in de loop der jaren voor een kleine fl. 30.000 obligaties van de hand, die hij van zijn vader en andere familieleden had geërfd.⁷⁸

⁷⁵ Zie: P.A. Welling, Anne Bregittus van Haeften, koerier in dienst van de Koloniale Marine, Aqua Vitae, 10^e jaargang nr. 2, pag. 23

⁷⁶ stukken in het archief van A.C. van Haeften te Den Haag

⁷⁷ [www. http://rhcrijnstreek.nl](http://rhcrijnstreek.nl), Montfoort: notariële akten 1617-1822, 1876-1905

⁷⁸ Utrechts Archief, diverse notariële akten

Binnen de gemeenschap van Montfoort heeft Van Haeften een belangrijke rol gespeeld vlak voor en tijdens de periode van de Bataafse Republiek, omdat hij zich ook met de lokale politiek bezig hield. Hij werd lid van de vroedschap. Hij was al gemeentesecretaris en schout.

Toen de patriotten het weer voor het zeggen hadden in Montfoort mocht Van Haeften geen lid meer zijn van de vroedschap. Hij mocht niet tegelijkertijd lid van de vroedschap zijn en de functie van gemeentesecretaris uitoefenen. Wel kreeg hij weer de zeggenschap over de politie, omdat hij juridisch geschoold was. Hij moest daarvoor wel in april 1795 ten overstaan van zuiveringsagenten zijn afkeer belijden van het erfelijke stadhouderschap, de aristocratie, de regeringloosheid en het feodalisme. Van Haeften werd met steun van zijn achterneef Jacob van Haeften (1751-1831), een van de belangrijke vormgevers van de Bataafse Republiek,⁷⁹ door het Hof van Utrecht aangesteld als maarschalk. De justitiële zaken behoorden nu tot zijn competentie, maar niet meer de politionele zaken.

Toen Van Haeften uit een vergadering van het gemeentebestuur werd weggeroepen, omdat er thuis wat aan de hand was, ontstak de voorzitter van de vroedschap, Joseph Kabos, in grote woede en liet Van Haeften onmiddellijk terughalen. Kabos liet duidelijk weten niet van zo'n vorm van plichtsverzuim gediend te zijn en noemde de nog jonge gemeentesecretaris een laag mens. Daarop nam Van Haeften per direct ontslag,

..zeggende dat hij zijne demissie nam uit Hoofde hij niet langer door den Burger Kabos van een laag Mensch wilde uitgescholden worden.

Kabos verklaarde Van Haeften een laag mens te vinden, omdat hij zou frauderen door niet te betalen voor een poortje naar zijn tuin, dat eigendom was van de gemeente. Een paar jaar later escaleerde het conflict tussen Van Haeften en het gemeentebestuur opnieuw. Eind 1801 had Van Haeften het landsbestuur gevraagd of hij naast zijn maarschalksambt ook weer de functie van schout kon krijgen. Hij beriep zich daarbij op een oud besluit van de Utrechtse Staten waarin de beide ambten als te combineren waren verklaard. Het landsbestuur honoreerde zijn verzoek niet en liet de zaak rusten tot de vernieuwing van de plaatselijke besturen. Op 29 november 1802 riep de maarschalk, in opdracht van het departement Utrecht, het gemeentebestuur bijeen en verklaarde, dat het nieuwe bestuur van Montfoort voortaan bestond uit maarschalk Adriaan van Haeften, geassisteerd door zeven schepenen. Met dank aan zijn achterneef had Van Haeften zijn wraak.

Echter, door zijn greep naar de macht maakte streber Van Haeften zich niet geliefd bij de burgerij. Zijn notarispraktijk liep dramatisch terug.

Toen in 1809 de functie van hoofdgaarder van de directe belastingen in Schoonhoven vacant kwam, greep hij die kans met beide handen aan.⁸⁰

⁷⁹ Paul Welling, Jacob van Haeften, een 'waanwijze' Utrechter, Boekscout.nl, Soest, 2014

⁸⁰ Kees Vossestein, Verwisselde loterijbriefjes, Montfoort 1783-1803, Uitgeverij Verloren, Hilversum 1999

Bij de Belastingdienst en het Kadaster

Nu hij ontvanger der directe belastingen in het ressort Schoonhoven was geworden, beëindigde Van Haeften in 1810 zijn notarispraktijk in Montfoort en bouwde een nieuwe praktijk op in Schoonhoven. Hij hield die praktijk nog een jaar aan. Zijn werk bij de belastingdienst vroeg al zijn aandacht. Hij werd in 1811 ontvanger der directe belastingen te Noord- en Zuid-Polsbroek (bij Lopik) en ontvanger der verenigde rechten in Schoonhoven.

Als hoofdgaarder van de directe belastingen diende Van Haeften in te staan voor de afdracht der beschreven middelen over het arrondissement Schoonhoven en der onbeschreven middelen te Schoonhoven in het departement Utrecht tot een som van fl. 16000. Zijn machtige en bepaald niet onbemiddelde achterneef Jacob van Haeften was bereid borg voor hem te staan.⁸¹

In 1813 werd Van Haeften inspecteur der directe belastingen in Breda. Na 1814 vervolgde hij zijn carrière als inspecteur der directe belastingen voor heel Noord Brabant. In hetzelfde jaar trad hij ook in dienst van het Kadaster en werd daar inspecteur voor Noord Brabant met standplaats 's Hertogenbosch. Volgens de Volkstelling van 1822 woonde Van Haeften met zijn gezin op het adres Hoogesteeweg 15 in Wijk A van 's Hertogenbosch. Tot aan zijn pensioen in 1828 bleef hij werken in dienst van het Kadaster in Noord Brabant. Bij zijn ontslag kreeg hij vanwege zijn verdiensten voor het land een pensioen toegekend gelijk aan zijn laatste traktement.⁸²

Nagekomen documenten

Nu we een beeld hebben van de persoon van Adriaan van Haeften en diens ambtelijke loopbaan, keren we terug naar zijn verzoek aan de Koning om in de adelstand erkend te worden.

Op 21 april 1840 stuurt Van Haeften nog een lange brief naar de Hoge Raad van Adel. Hij meent in de kist met familiepapieren nog een aantal kopieën en minuten van belangrijke documenten gevonden te hebben voor de onderbouwing van zijn aanvraag. Hij twijfelt niet aan de echtheid van de stukken, maar betreurt het ten zeerste, dat het geen originele documenten zijn. Die zijn verloren gegaan sinds zijn overgrootvader, Nicolaas van Haeften (1682-1724) zich 125 jaar daarvóór in Indië vestigde.

Eind mei 1840 antwoordt de Hoge Raad van Adel, dat de door Adriaan overlegde documenten onomstotelijk bewijzen, dat hij een nazaat is van de uit Meteren afkomstige Johan Jansz. de Craen van Haeften (1588-1667), die getrouwd was met Mechteld van Geresteyn (1582-1654) en die zich rond 1620 in Utrecht vestigde, maar dat daarmee niet bewezen is, dat hij ook in linea recta afstamt van de Gelderse riddermatige familie van Haeften. De Raad vervolgt:

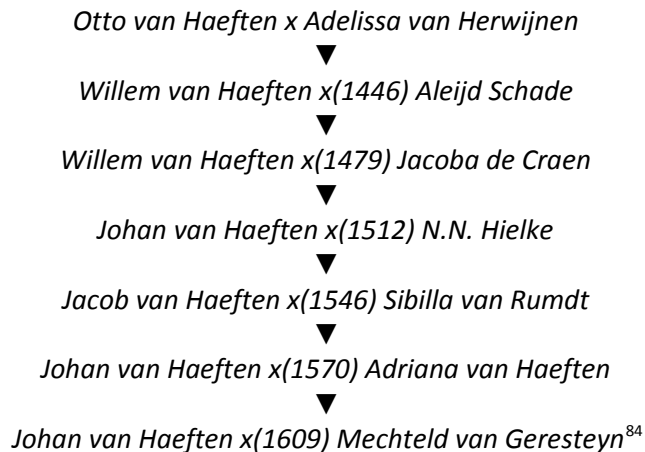
⁸¹ Utrechts Archief, Notariële Akten U270a030

⁸² Genealogische aantekeningen van de geslachten de Cocq van Haeften en van Haeften, Oisterwijk, 1895

*Het is in uw belang en voor Uw. Ed. Geste van het grootste belang dat dit met authentieke stukken wordt aangetoond.*⁸³

Pas op 18 december 1840 heeft Van Haefden zijn antwoord gereed. Met veel omhaal van woorden wil hij duidelijk maken, dat:

..uit het hierboven aangehaalde en zoo veel mogelijk gestaafde generatien dus het volgende genealogische schema geformeerd kan worden

Deze reeks staft, volgens Van Haefden van zijn susteneren. *Hij zal nog meer algemene opmerkingen maken om zijn argumenten kracht bij te zetten. Hij verwijst daarbij naar de minuten en concepten van Schepenbrieven van de Hoge Bank van Deil, waarin men achter Jacob Jans een "Z" heeft toegevoegd om het origineel zo goed mogelijk weer te geven.*

Van Haefden voegt aan zijn brief van 18 december 1840 een genealogie toe van een bastaardtak van de familie Van Haefden, die ook het bekende wapen van het geslacht Van Haefden voert. De legitieme familie Van Haefden meende dan ook een afscheiding tussen haar en de bastaardtak te moeten doorvoeren,

..vandaar het aannemen der Kraan.

Van Haefden meent de Hoge Raad van Adel voldoende bewijzen van zijn edele afstamming gegeven te hebben en ziet de beslissing van de Raad met vertrouwen tegemoet.

Weer een verzoek aan de Koning

Bijna een jaar hoort Van Haefden niets van de Hoge Raad van Adel. Dat is voor hem reden om zich weer tot de koning te wenden met het verzoek hem alsnog in de adelstand te erkennen met de passende titel van "Baron". Hij vindt, dat hij

⁸³ Brief Hoge Raad van Adel aan Adriaan van Haefden, d.d. 29 mei 1840

⁸⁴ Brief Adriaan van Haefden aan de Hoge Raad van Adel, d.d. 18 december 1840

...op deszelfs (de Hoge Raad van Adel, P.A.W.) uitnodiging alle die heraldische stukken en bescheiden overgelegd heeft, als waarmee hij vermeent de deugdelijkheid van zijn verzoek te hebben bewezen.⁸⁵

Het Hof en de Hoge Raad van Adel passen tot begin 1843 een vertragingstactiek toe door niet te reageren op het laatste schrijven van Van Haeften. Van Haeften stuurt zijn zoon Johan, die 1^e luitenant bij het Regiment Grenadiers is, naar de voorzitter van de Hoge Raad van Adel om zijn afstamming nog eens mondeling en schriftelijk uiteen te zetten. Van zijn zoon verneemt hij, dat het volstrekt noodzakelijk is zijn afstamming met originele documenten te bewijzen.

Van Haeften laat de Hoge Raad van Adel op 10 februari 1843 weten, dat hij opnieuw, maar tevergeefs pogingen heeft ondernomen die stukken in zijn bezit te krijgen. Hij schrijft:

De acten en schepenbrieven, waarvan bij die minuten is melding gemaakt, schijnen in der tijd uit de archieven der stad Tiel te zijn geligt en daarin nimmer teruggekomen.⁸⁶

Van Haeften kan dus niets anders dan de minuten van die stukken overleggen!! Hij verwacht ook geen hulp van andere takken van de familie Van Haeften. Die hebben alleen genealogieën van hun eigen takken. Hij betreurt de starre houding van de Hoge Raad van Adel ten zeerste. Hij gaat verder:

Het leedwezen is des te grooter omdat bij mij steeds de waarachtige overtuiging van mijne regtmatige aanspraak bestond en ik op mijne reeds ver gevorderde leeftijd (hebbende den gezegenden ouderdom van 77 jaren bereikt) zoo gaarne mijne kinderen het genot van de voorouderlijken Adeldom had gezien.⁸⁷

Van Haeften vreest, dat het hem niet zal lukken de originele documenten boven water te krijgen, waar de Hoge Raad van Adel om vraagt. Hij verzoekt de Raad te beseffen, dat zijn kinderen door het zoekraken van papieren verstoken zullen blijven van een recht, dat zij van hun jeugd af menen te bezitten, en hij vraagt de Hoge Raad de Koning te adviseren hem alsnog in de adelstand te erkennen.

Herkansing

Op 21 februari 1843 laat Van Haeften ook aan de Koning weten, dat de stukken die zijn adellijke afkomst zouden bewijzen tot zijn leedwezen uit het archief in Tiel gelicht zijn en daar nooit zijn teruggekeerd. Ook de Koning moet beseffen, dat zijn kinderen daarmee onrecht wordt aangedaan.

⁸⁵ Brief Adriaan van Haeften aan den Koning, d.d. 30 oktober 1841

⁸⁶ Brief Adriaan van Haeften aan de Hoge Raad van Adel, d.d. 10 februari 1843

⁸⁷ Ib.

Vrij kort daarop, nl. op 7 maart 1843, nodigt de secretaris van de Hoge Raad van Adel Van Haeften per brief uit de Raad nog een keer *elucidatie* te geven, maar hij voegt er ook nu weer aan toe, dat, wanneer er geen authentieke stukken overhandigd kunnen worden, er geen erkenning in de adelstand kan plaats vinden.

Lichtelijk gepikeerd reageert Van Haeften op 13 maart 1843 op deze brief. Hij stamt beslist niet via een bastaardlijn van de riddermatige familie Van Haeften uit de Betuwe af. Ware dat wel het geval, dan zou daar zeker melding van gemaakt zijn. Hij dringt er bij de Hoge Raad van Adel op aan de Koning te adviseren hem wel in de adelstand te erkennen tot de verlangde stukken gevonden zijn.

Afgewezen

Dan ontvangt Van Haeften een brief van de Minister van Binnenlandse Zaken, gedateerd 7 juli 1843. Op mondelinge last van koning Willem II deelt de Minister in scherpe bewoordingen mee, dat er geen termen zijn gevonden om Van Haeften in de adelstand ter erkennen en dat daarom zijn verzoek daartoe van de hand gewezen wordt.

Zwaar teleurgesteld schrijft van Haeften op 26 juli 1843 weer een brief aan de Koning met het dringende verzoek zijn afwijzing in heroverweging te nemen.

Van Haeftens zoon Johan richt zich op 31 januari 1844 opnieuw tot de koning met een rekwest, waarin hij stelt, dat het verzoekschrift van zijn vader van 26 juli 1843 op last van de koning was ingediend.

Maar dan...

Maar dan ontvangt Van Haeften een uitvoerig schrijven van Koning Willem II, gedateerd 6 september 1844 en waarmee de Koning op basis van de verdiensten van Van Haeften en alle leden van zijn geslacht sinds vele jaren aan de Staat bewezen en als prikkel voor zijn kinderen om hetzelfde te blijven doen Adriaan van Haeften verheft in de Adelstand met het predicaat van jonkheer. Letterlijk schrijft de Koning:

Wij Verheffen hierom den welgemelden Adriaan van Haeften en zijne wettige thans bestaande en toekomstige kinderen, zoo mannelijke als vrouwelijke, mitsgaders alle volgende afstammelingen van zijn geslacht en naam, in de Adelstand der Nederlanden met het predicaat van Jonkheer en Hoogwelgeboren, met bepaling, dat dit diploma van verheffing in een van erkenning zal worden verwisseld zoodra voldoende bewijzen de vroegere Adeldom van dit geslacht van Haeften zullen doen blijken en in alles met zulke regten als of hij en zijne kinderen van ouder tot voorouder uit vroeger erkende Adellijke geslachten waren geboren.⁸⁸

⁸⁸

Brief van de Koning aan Adriaan van Haeften, d.d. 6 september 1844

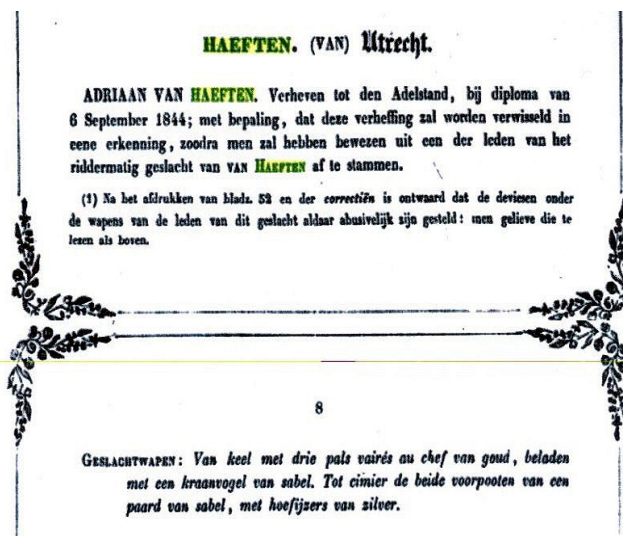
De Koning laat met de verheffing van Van Haeften tot “Jonkheer” duidelijk de moge-

Afbeelding 20: Wapen van de familie van Haeften; uit Wapenregister van de Nederlandse Adel, 2014

lijkheid open, dat hij alsnog erkend kan worden als “Baron”, wanneer hij de bewijzen daartoe kan overleggen. Vervolgens geeft de Koning een uitvoerige beschrijving van het wapen dat Van Haeften en zijn nog levende kinderen en hun kinderen mogen voeren. Het wapen is uitgevoerd in rood met drie palen van paalvair; een gouden schildhoofd, doorsneden door een stok, waarop een kraanvogel met in zijn opgeheven rechterpoot een bal, het onderste deel beladen met een barensteel, alles van zwart. Een half aanzijnde helm; een kroon met vijf bladeren; dekkleden rood, blauw en goud; helmteken twee gebogen zwarte paardenbenen met zilveren hoefijzers; schildhouders

twee zwarte leeuwen, rood getongd en genageld; het geheel geplaatst op een gouden arabesk.⁸⁹ Van Haeften krijgt bovendien bij Koninklijke Dispensatie van 16 november 1844, nr. 61, vrijstelling van twee derde van de kosten. Hij moet alleen het registratierecht betalen. De Hoge Raad van Adel stelt de Ridderschap van Utrecht in

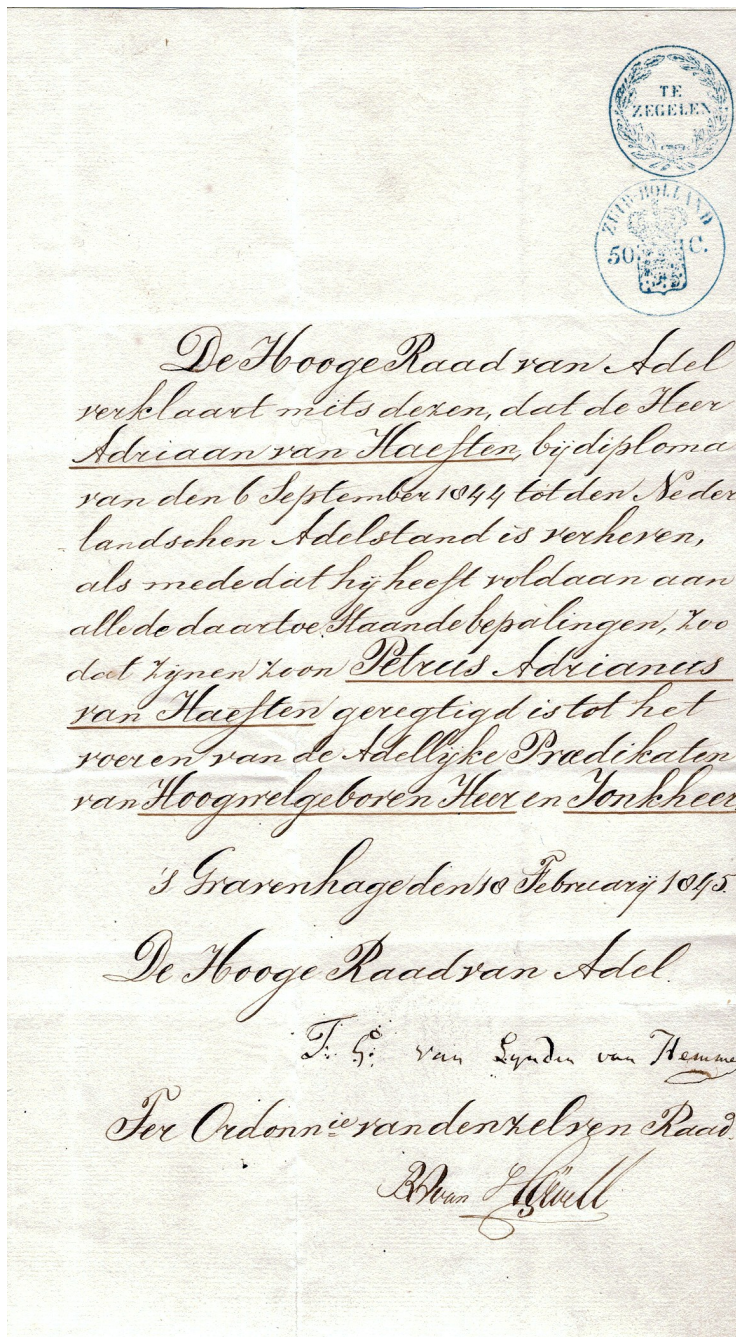
Afbeelding 19: Vermelding in Handboek van den Nederlandschen Adel 1848

kennis van de verheffing van Van Haeften, omdat die inmiddels in Utrecht woonde. Van Haeften sluit zich in 1844 ook aan bij de Ridderschap. De Hoge Raad van Adel bevestigt in februari 1845 de verheffing van Van Haeften in de Adelstand en laat zijn nog levende kinderen weten, dat zij gerechtigd zijn de adellijke predicaten “Hoogwelgeboren” en “Jonkheer/Jonkvrouw” te voeren.⁹⁰ In 1848 neemt L.A. van Weleveld Adriaan van Haeften voor het eerst op in het Handboek van den Nederlandschen Adel* bij de Ridderschap van de provincie Utrecht.

* Laatst geveild in 2014 bij Zwiggelaar Auctions met een richtprijs van €75. Dit is de eerste en enige editie van een handboek voor de Nederlandse adel door Van Weleveld, werkzaam bij de Hoge Raad van Adel. In half leer, vergulde rug en 277p.

⁸⁹ Wapenregister van de Nederlandse Adel, 2014

⁹⁰ Brief Hoge Raad van Adel aan Petrus Adrianus van Haeften, d.d. 18 februari 1845

Afbeelding 21: Brief van de Hoge Raad van Adel aan Petrus Adrianus van Haefthen, d.d. 18-02-1845

Baron kan altijd nog

Adriaan van Haefthen had zijn zin, hij werd weliswaar niet erkend als "Baron", maar hij was toch verheven tot "Jonkheer" met de bepaling dat hij als "Baron" erkend zou worden, wanneer hij de daarvoor benodigde bewijzen zou kunnen overhandigen. En hij niet alleen, ook al zijn nog levende kinderen en hun nazaten. Dit gegeven vormt de verklaring waarom er thans nog binnen het geslacht Van Haefthen edelen en niet-adellijke personen voorkomen, hoewel ook de niet-adellijke personen Johan Jansz. de Craen van Haefthen en Mechteld van Geresteyn als gemeenschappelijke voorouders hebben.

Jonkheer Johan Cornelis Adrianus van Haefthen (1875-1954), een achterkleinzoon van de genobiliteerde die in 1903 in Amsterdam de koekfabriek Patria had opgericht, kreeg bij K.B van 18 maart 1919, nr. 70, toestemming zijn achternaam te veranderen van "Van Haefthen" in "De Craen van Haefthen". Hij had die naamsverandering aangevraagd om dezelfde

naam te kunnen voeren als zijn voor-geslacht, die in de 17^e en het begin van de 18^e eeuw de achternaam "De Craen van Haefthen" voerde. En daarmee maakte hij een duidelijke verwijzing naar de kraanvogel in het erkende familiewapen. Zijn nazaten voeren deze achternaam nog steeds.

Slepende kwestie

De adelskwestie heeft na 1844 de gemoederen binnen de familie Van Haefthen vele jaren bezig gehouden. En nog. Steeds draait het om de generaties tussen Willem van Haefthen x(1446) Aleijd Schade en Johan (de Craen) van Haefthen x(1609) Mechteld van Geresteyn. Dat Willem van Haefthen behoorde tot de riddermatige familie Van Haefthen en dat Johan (Jansz. de Craen) van Haefthen de stamvader is van de Utrechtse

patricische familie Van Haeften, daarover bestaat geen twijfel. Twijfel is er over de generaties tussen die twee.

Het is Frans Izaak van Haeften (1876-1964), die op 7 juni 1949 vanuit Engeland aan de secretaris van het Centraal Bureau voor Genealogie laat weten, dat in het Nederlands Adelsboek van 1942, dat niet Jan die Craen Willemszoon de stamvader is van zijn familie, maar Willem van Haeften, die in 1505 in Deil getrouwd was met Jacoba de Craen.

Aan de hand van twee lofsignaten (resp. van 29 mei 1582 en 12 juli 1580) van de Hoge Bank van Deil maakt Frans Izaak van Haeften, die in het dagelijks leven "Panky" wordt genoemd, duidelijk, dat de in beide stukken genoemde Jan die Craen Willemsen, woonachtig in Zevenbergen, niet dezelfde persoon is als Jan Willemsen (van Haeften), woonachtig in Deil, omdat laatst genoemde tussen 1554 en 1571 overleden was en dus niet in 1580 en 1582 kan voorkomen.

Vervolgens betoogt Panky, dat Willem, Johan, Jacob en Johan vaak in stukken hun achternaam achterwege lieten of de naam van de echtgenote van Willem "De Craen" gebruikten, omdat verschillende leden van de familie Van Haeften tijdens de 80-Jarige Oorlog de zijde van Willem van Oranje hadden gekozen en de gereformeerde godsdienst waren toegedaan. De een sneuvelde bij Heiligerlee, een lid van het Verbond der Edelen moest vluchten, van een ander verwoestten de troepen van Alva zijn huis, weer een ander werd verbannen.⁹¹

Panky ondersteunt zijn bewijsvoering met een genealogie uit 1861 uit het archief van de Noor Hans Krag, een familielid van de moeder van Adriaan van Haeften.

Ook neef Gualtherus van Haeften (1914-1987) hoopt bewijzen te vinden van de afstamming van Johan Jansz. de Craen van Haeften, die Adriaan van Haeften niet met authentieke documenten kon staven, zo schrijft hij aan Panky op 18 januari 1957. Hij laat daartoe de Schepenregisters van de Hoge Bank van Deil nog eens doorzoeken. Resultaten van dat onderzoek zijn niet bekend.

Nog immer zijn genealogen, die zich bezig houden met het geslacht Van Haeften, op zoek. Maar nog steeds zonder resultaat. Tiel houdt zijn mysterie voorlopig nog heel goed verborgen, misschien wel voor altijd.

Tiel, Februari 2015

Reageren: pawelling@upcmail.nl

--oOo--

⁹¹ Brief Frans Izaak van Haeften aan de Secretaris van het CBG, d.d. 7 juni 1949

NGV- jubileum in de Betuwe

Jos Kaldenbach, afd. Hollands Noorderkwartier

Omdat andere afdelingen ook op ons jubileumfeestje waren, besloot het bestuur van HNK, ook een afvaardiging naar hun 30- jarig jubileum af te vaardigen. Dat werd ik dus, die op vrijdagmiddag 28 augustus naar het streekmuseum Baron van Brakell in Ommeren reisde. Het bleek een unieke locatie te zijn. Omdat er van het fonds van de sociaal bewogen baron nog geld over was, kon een enorm gebouw worden neergezet, drie verdiepingen met duizenden m² ruimte, voor het Boerenwagenmuseum, het Arend Datema Instituut en de Historische Kring Kesteren.

De presentatie over de baron Frederik Louis Willem van Brakell van den Eng (1788-1865) en zijn vrouw en achternicht Albertina Frederika Clara van Neukirchen gen. Van Nyvenheim, zeer sociaal bewogen landheren en landbouwers, kinderloos gestorven, met een prachtig testament, werd gevolgd door de lezing door Martin de Bruijn van het RAR (<http://RegionaalArchiefRivierenland.nl>) in Tiel over de kastelen en heerlijkheden in hun rayon Culemborg- Buren- Tiel. Ook dit was een eyeopener. Tientallen versterkte

huizen en kastelen waren of zijn daar in dat gebied te vinden. De archieven zijn slechts deels bij hen in Tiel te vinden , het (www.GeldersArchief.nl) en de Nassause Domeinraad in het Nationaal Archief in den Haag hebben er veel meer (via www.gahetna.nl).

Een juweeltje in Tiel is bijv. het archief van de heerlijkheid Kerkwijk van de familie Lenshoek, dat ook verpondingsregisters per perceel van 1650 tot 1790 bevat, met kadasterkaarten en namen.

De bibliotheek van de Historische Kring Kesteren in het Arend Datema Instituut (info@hkko.nl) bevat ook een honderdtal kwartierstaten en genealogieën. Ik vond er o.a. de ordners & boeken van: Bohne (uit Alberslo), Doelemans, von Drahten, De Haas, den Hartogh, Crum/Krum, Lindtner, Monheimius en Winnemuller uit Benstrop bij Löningen.

Al met al een geslaagde en gezellige bijeenkomst. Een aanrader dat museum. Heel typerend is ook, dat het graf van de baron en barones, in het bos erachter, alleen hun initialen en korte achternamen bevat, geen titels...

Afbeelding 22: Martin de Bruijn met Kastelen en Heerlijkheden, en vz Peter van Boheemen

Afbeelding 23: Joke Honders vertelt over 'de Baron' en 'het museum'

afzender
NGV afd. Betuwe
p/a de Hennepe 443
4003BE Tiel

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas